

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

חשבון נפש בנושא הכרת הטוב

אנו נמצאים בתוך שלושים יום שקדם החג. הרמ"א פותח את הלכות פסח בהלכה של קמחא דפסחא, ללמדנו שבכדי לזכות לפסח בשר ושמח עלינו לחשב על אנשים שקשה להם לערוך את הפסח ולסייע להם כפי יכולתנו, וכידוע מהזהר הקדוש שבכדי לזכות להארה והקדשה של החג צריך להכניס אורחים לביתנו או לתת מעות לעניים.

וכאשר רואים את החסד העצום שיהודים רבים מחלקים ונותנים זה לזה בעין יפה זה מעורר התפעלות, אהבה, אחדות ושמחה בחלקנו הטוב שזכינו להיות בני האבות הקדושים, והחסד של אברהם אבינו זרם לנו בעורקים.

נביא פאן ספור נפלא בענין קמחא דפסחא: ברוך ה' זכיתי להקים משפחה ברוכת ילדים, לפני שלושים שנה המצב בבית לא היה קל כל כך ובכל שנה שמחתי להעזר בקפת השכונה שונתנו לי תנוי קנייה בחנות ליד הבית לקנות בו את צרכי החג.

<< המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

להמשיך את שמחת פורים כל השנה - כיצד?!

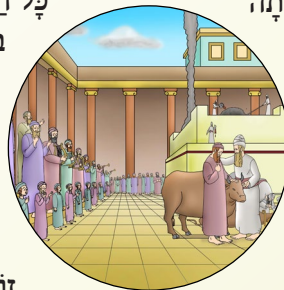
ההלכה נפסקה כשיטת רבי מאיר שצריך לקרא את המגלה מתחלתה, 'מתקפו של אחשוורוש'. והשאלה נשאלת, מה אנו לומדים ממעשיו של אחשוורוש ושתמי? אלא שהמגלה מלמדת אתנו שגם מה שנראה כדבר שולי וגם הזמנים של הקשי והצער - הם הם הדרך לגאולה.

ולא עוד אלא, שבכדי להעריך את כל הטוב אדם צריך להתבונן בכל מה שהיה חסר לו וכעת יש לו. אדם מתרגל לטוב, לפעמים אדם מבקש על שדודי זמן רב אולם תקופה קצרה אחרי שהוא כבר זוכה לשדודי הוא מתרגל לכך שיש לו אשה והוא אפילו לא מעריך אתה והוא מוכן להפר את השלום והשלום בבית על כל מיני דברים קטנים. ואפילו אם מדבר בענינים הקשורים לכסף, כבר אמר שלמה חכמינו: "ורחק מפנינים מכרה" - האשה יקרה מפנינים, הילדים יקרים מפנינים, כל ילד זה מיליארדים וחבל לעשות הרגשה לא טובה על כל מיני דברים שוליים וקטנים.

וכאשר האדם מתרגל להודות על כל טוב שהקב"ה נתן לו, הוא מתבונן במה שהיה חסר לו, וכעת יש לו חיים רגועים ושלוים והוא שמח מכל הטוב.

אנחנו נמצאים בזמנים <<

פרשתנו עוסקת בקרבן תודה. במדרשים אנו רואים את גדל מעלת ההודאה והשירה לקב"ה, וכמובא במדרש רבה: "לעתיד לבוא כל הקרבנות בטליו וקרבן תודה אינו בטל, כל התפלות בטלות, ההודאה אינה בטלה...". וכן מובא בתנחומא: "אתה מוציא כל הקרבנות שהיו מביאין, היו מביאין על העברות... אבל התודה שהיתה באה, על הנס היתה באה. אמר הקב"ה, חביבה עלי מכל הקרבנות. ואף דוד אמר זובח תודה יכבדני איני אומר אלא יכבדני - שתי פעמים - בעולם הזה ובעולם הבא".



אנו נמצאים בשבוע של אחרי פורים, המהות של פורים זה קרבת השם שבאה על ידי שאדם מעריך את כל הטוב שהקב"ה עשה אתו, ההפך מהמון שלמרות כל הטוב שהיה לו, אמר "וכל זה איננו שוה לי".

זה יסוד כל הקרבנות, שהיה מביא הקרבן מתבונן באברי הבהמה ורואה את כל הנפלאות שהקב"ה עשה עמו באברים שבגופו.

יסוד זה אמור ללוות אתנו כל החיים. אדם עסוק תמיד במה שחסר לו אולם עלינו להתבונן בכל הטוב המרבה שהקב"ה מרעיף עלינו.



מהכהנים הצדיקים, איך יהודי צריך לאכל! איך עליו להתנהג כיהודי בתוך ביתו. איך לראות את ה' בכל אכילה. איך לקדש שם שמים בכל מקום שהוא נמצא.

חז"ל אומרים: כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים - האכילה של הכהנים בקדושה ובטהרה, זה עצמו היה כפרה על בעלי הקרבן. עד כדי כך, שבזמן שהכהנים הנטהרים אוכלים את תרומתם בצאת הכוכבים, הם פטורים מקריאת שמע, כמובא בצ"ח ריש ברכות. היות שבאכילת הכהנים הם חיו את 'קריאת שמע' ודבקו בבורא בכל לבם, נפשו ומאדם.

אמנם איננו בדרגת הכהנים הצדיקים, אבל לכל הפחות נשקיע מעט מחשבה בכל מעשה שאנו עושים, נקדש את הגשמיות שלנו, נכניס מחשבה במעשים הפשוטים שאנו עושים, בלחם שאנו אוכלים, נכניס במחשבתנו רצון ודבקות בה', כמו הרצון של העני שהיה מביא את המנחה לבית המקדש.

מור רבי אביגדור מילר זצ"ל היה אומר, שבעת שהאשה מגישה לבעלה אכל, עליה לחשב שהיא מגישה לו לחם כענין המנחות - ובשר כענין הקרבנות, ואין זו הלצה - זו עבודת ה'!

בעת שאנו מרימים את הילדים ונהנים מהם, נראה את חסד ה' שבילדים, נאמר מלה של אהבה לקב"ה: ה' אני אוהב אותך ומוודה לך על המשפחה שאתה נותן לי, אתה טוב ומטיב.

זה שחז"ל תקנו לברך בשם (מכות כג:) - ללמדנו שבכל מקום שאתה הולך תזכיר את שם ה'. תרגיל את הפה שלך לדבר מה'. כאשר אתה מגיע לכולל, תאמר לחברותא: בקר טוב, איזה יום נפלא ה' נתן לנו ה', ה' אוהב אותנו ומזכה אותנו לבוא לכאן ללמד תורה ולראות אותו בתוך התורה הקדושה. ה' מזכה אותנו לראות את מעשי הצדיקים שבתורה ולהדבק בדרךם לקנות מדות טובות, ענוה והכנעה מהלמוד שלנו.

ספר יהודי יקר שבנו עבר סדרה של טפולים קשים בגין מחלה שקננה בגופו, בסיום הטפולים ערכו לו צלום לבדיק אם נשאר זכר מהמחלה או שהגוף נקי, הם המתינו כמה שבועות לתוצאות במתח רב ובתקווה לבשורות טובות. יום אחד אתו יהודי שכח פלי חשמלי יקר ערך בחצר ביתו ובדיק באותו יום ירדו גשמים עזים, רק כאשר שב לביתו הבחין בכך ומהר להכניס את הפלי הרטב לביתו, הוא כל כך הצטער על הפלי וממש נפל לעצבות.

אחרי מספר דקות הוא מקבל טלפון מאחד העסקנים הרפואיים שהיה אתו בקשר, והוא בשר לו בשמחה שברוך ה' הבן שלו בריא ושלם ואין שום זכר למחלה שקננה בגופו. אתו יהודי קפץ משמחה ועשה רקודים של הודאה לה' יחד עם כל בני ביתו על החסד העצום שהבן שלהם בריא ושלם, ואז הוא שאל את עצמו: למה בעצם הייתי כל כך בעצבות בגלל אותו כלי, וכי לא ידעתי שאני מלאך דרד?! שהבריאות והחיים המתוקים והמשפחה שה' נתן לי שוים יותר מכל?!

שהרבה יהודים נעים ונדים ויש גם יהודים רבים שנמצאים בשבי, ויחד עם התפלה מעמק הלב על כל אחינו בית ישראל שיצאו מאפלה לאורה עלינו להתבונן ששום דבר לא מובן מאלינו, והחסד העצום שאנחנו נמצאים בבית שלנו ואנחנו בריאים זה חסד עצום שרק על זה לבד צריך כל היום לשמח ולהודות לקב"ה. וכן הלאה, החסד העצום שאנחנו יכולים להיות עם המשפחה שלנו ועוד חסדים רבים לאין סוף, ובמקום להתלונן על כל מיני דברים שוליים וקטנים נעריך ונשמח בכל הטוב.

ולפיכך השירה מעכבת בקרבן כי הדם הוא הנפש, שהרי האדם עשוי מבשר ודם שזה הגוף, והשירה זה הנשמה של האדם. והודות לכך גם היו אומרים הלל בעת שחיתת הפסח וכל אחד היה מוסיף הלל משלו. ומאותה סבה 'מקבלה ואילך מצות כהונה' - שהיו הכהנים מלמדים את העם דעת, היאך ועל מה להודות - ועל כן היו צועקים "הללויה" על כל פרק בהלל, שכל אחד ואחד היה מהלל ומודה לה' על הטוב הפרטי שלו. וכענין ההלל של דוד המלך שכלו הודאה על כל הנסים והנפלאות שנעשו עמו.

זה מה שאומרים לחכם 'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן' - כי מטרת הפסח שנטעם את הטעם הטוב שהבורא נותן לנו, ומהותו הגאולה הפרטית של כל אחד ואחד, בתוך הגאולה הכללית.

נמצא שהתכלית של יציאת מצרים והמשפן, זה 'ויקרא' - עבודת הקרבנות וכן קרבן פסח היה בא על גאלתנו וגאלת נפשנו, וזה מטרת העדות החקים והמשפטים - השבת הקרבנות והמשפן, להפיר ולהתבונן בחסדי ה', וזה נחלה בלי מצרים, נחלה של הכרה בחסדי ה'.

הסוד של שבת שיה גם כאשר אין קרבנות, וע"כ נאמר בשבת לדורותם - לדורי דורות, שנתבונן בכל הטוב שה' עושה עמנו בכל ימות השבוע, וכאשר אדם עוסק בהודאה, אינו מתקוטט עם זולתו, כי הוא שמח בחלקו הטוב וזה נחלה בלי מצרים.

וכן עלינו להכניס את בית המקדש לבית שלנו - לעשות 'עסק' מפל הטוב שה' מרעיף עלינו. בעת שאנו יושבים עם בני המשפחה לארוחת ערב - זהו זמן להחדיר בבית אהבת ה', המשפחה שלנו - זה מה שיעמוד לנו בעולם הזה ובעולם הבא. נשקיע זמן שבו נמלא את בני ביתנו בדעת ה' ובאהבה אליו יתברך, נומר לילדים: ברוך ה', יש לנו אכל, הגוף מעפל את האכל, אין לנו חור במעים, אין לנו בעיות של כאבי בטן שונים, הפליות, הראות בריאים - ה' מפעיל בתוכנו את הכל, בכדי שנודה לו ונהיה קרובים אליו.

איתא במדרש, שכלל ישראל נצטוו להביא מעשר שני ולאוכלו בירושלים, בכדי לראות את הכהנים בעבודתם. כן כן! כל יהודי ויהודי היה צריך לגמע מרחקים בסוסים ובחמורים, ולעלות מעירו הרחוקה לירושלים, כדי ללמד

ויש בזה פרטי פרטים. ומטל עלינו לשבת ולהתבונן בהם ולזעק ולרקד בהלל והודאה לשמו יתברך. וזה שאנו מברכים 'שהכל נהיה בדברו' שכוס אחת של מים מנקה את כל גוף האדם, ונקבל בזה פעולת נפלאות מאד. וזה שנאמר "אשה ריח ניחות לה", שהריח של הקרבנות מלמד את האדם להודות על הבשר והנשימות שאנו נושמים שעי"כ הדמים זורמים בגופנו כשהם מחומצנים ובריאים. ובכל יום ויום, מוטל עלינו להעמיק במחשבה בעת הנחת התפלין.

ג. מעמד הר סיני ובניית המשכן הנם ההכנה לקרבנות, וזה החכמה שקודמת למעשה, וכמו שנאמר "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה". מאידך, פרשת הקרבנות הנם המעשה והתכלית של בניית המשכן והבאת הקרבנות. ואם אדם אינו בעונה והכנעה הוא יחלש בדעתו ויחשב שצריך עבודה גדולה יותר מאשר עבודה גשמית בכשר ודם של בהמות.

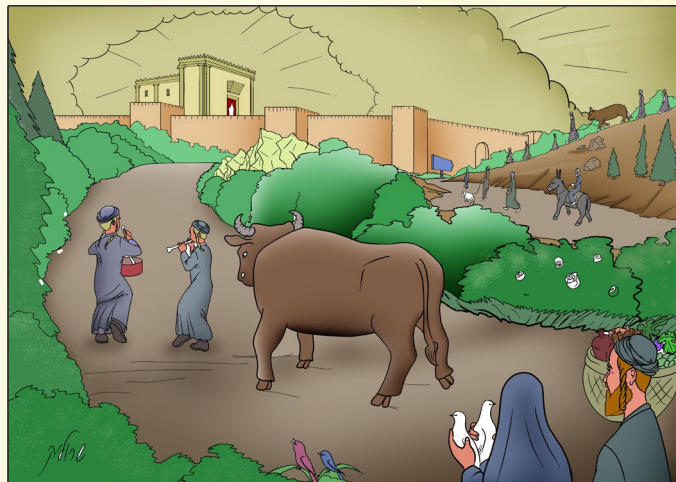
א. בכל מעשה עלינו להתבונן היאך אנו מתקשרים על ידו לבורא מתוך הודאה והכרת הטוב, בעת הנחת התפלין להודות על הלב והמח, וכל הדמים שזורמים בגופנו תדיר באפן נפלא ברב רחמי ה' עלינו. בעת שאנו מנשקים את המזוזה, עלינו להתבונן בחסדים שנעשו עם אבותנו במצרים, שנתנו את הדם על המשקוף להודות על הדם ולבוא לאהבת ה' על בתינו ושאר כל הטובות.

ובעת שאנו אוכלים, נתבונן באכל הנפלא שה' נתן לנו ובכל הפלאות הנעשות בעת האכילה. ובעת שאנו מתכופפים וכורעים ברה, נתבונן שבאפשרותינו להתכופף בלי כאבים ובלי בעיות בסחוס ובלי ניוון שרירים, ולשמוח בזה מאד מאד מתוך אהבת ה'. ובעת שאנו שותים מים, נתבונן שהמים מנקים את כל גופנו ובאפשרותינו להוציא את הפסלת מגופינו.

ב. כל הברכות שתקנו חז"ל ובפרט ברכת 'אשר יצר' הנם תמצית של כל הנפלאות שהבורא עושה עמנו בגופנו,

פנינים מצויידיים

וושט שפועלים בתוכו שעל ידי כן הוא מתקיים. קבלת הדם: הודאה על הדם שמתקיים בגופנו ואינו בורח, וכן ישנם פדוריות שעוזרות את הדם בעת שאדם נחבל חלילה. ולאחר שחיטת הקרבנות, נצטוינו להפשיט את הבהמה, ויש בזה הודאה על הלבושים שיש לנו. "וקרבו וכרעיו ירחץ במים", זה הודאה על שהגוף שלנו מנקה ואין



בפרשת קריאת שמע שמהותה אהבת ה', נאמר "ודברת בם", שעל ידי שנעסק בתורה ונראה את כל הטוב שבבריאה בכלל ושמנו בפרט, נבוא לאהבת ה' - "ושננתם לבניה" שצריך להעביר זאת לילדינו. "בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך" שמטל עלינו להתבונן תדיר בכל הטוב, שיש לנו, בנים ובתים ובאפשרותנו ללכת

הפסלת מתעפשט בגופנו חלילה.

וזה שאמרו חז"ל 'פהנים אוכלים ובעלים מתכפרים', שכאשר היו הכהנים מתבוננים ברב הטוב והחסד שהבורא נותן לנו, אזי כל הקרבן מתקדש. וכן כל אחד ואחד צריך להתבונן באכילתו שהוא נהנה מאכילתו, שהבורא נותן לו מרב אהבתו אליו, ובה אכילתו מתקדשת. וכדגמת בן שניזרק למקומות רחוקים ונדחים, ובכל זאת הוא חושב על אביו ומרגיש קשור אליו בכל מקום, וזה חביב מאד לפני האב. וכן בכל דבר גשמי, רצון הבורא שנקשר הכל אליו, ונודה לו על כל הטוב שיש לנו.

ברגלנו ולקום ממיטתנו ועוד דברים. וזה שאחז"ל "ונשלמה פרים שפתינו", כאשר נתבונן בתורת הקרבנות שמהותה הודאה על כל איברי גופנו, נתמלא בהודאה ואהבת ה' כאלו הקרבנו קרבנות.

ובס"ד נפרט מעט עבודות של הקרבנות ואת העמק שבהם. סמיכה: מלמד לאדם הכנעה, ומחמת כך נאמר "ונרצה לו לכפר עליו" - בסמיכה לבד, כי כאשר אדם מתכופף ומודה לה' מתוך הכנעה והכרת הטוב, בזה לבד הוא מתרצה לפני ה'. שחיטה: נועדה ללמד את האדם להתבונן בכל הטוב שהבורא עושה עמו בקנה

והמשיך ללכת כמו שאני אפס בשבילי, ועד היום - עשירים שנה אחרי המקרה - אני שומר לו טינה בלבי.

"זוהי גרוע מאוד שדוקא אותו אני זוכר לרעה, אבל את כל מאות האנשים שפן נתנו לי סיגריה אינני זוכה ואין לי שום הרגשה של הכרת הטוב כלפיהם'.

הספור הסתיים; אבל הלכח שעלינו להפיק ממנו, הנו עבודה תמידית ורצופה לכל החיים. הבה נתבונן כמה מאתנו מכירים טובה לה' יתברך על רוב הטוב שהוא עושה עמנו בלי סוף, על הנשימות שהוא מנשים אותנו, על מיליארי דברים טובים שהוא עושה לנו תמיד. כמה מאתנו מכירים טובה להורים שלנו על כל מה שגדלו אותנו, על שנטלו על עצמם חובות בגיל מבוגר בכדי לחתן אותנו.

כמה מאתנו מכירים טובה לחברים שלנו על הטבות שעשו לנו, כמה מאתנו שמחים שיש לנו שכנים טובים, שומרי תורה ומצוות, האם אנו באמת שמחים ומכירים טובה? או שאנו מתמקדים על החסרונות המדמים שגראה לנו בהם, ומתוודע כה אנו מחפשים תמיד כיצד להתפטר מהזולת, ולאחל לו ביקר טוב בפנים כמוצאות בכדי לצאת ידי חובה בלבד? כמה אנו מעריכים את הילדים שלנו, ומעניקים להם חם ואהבה? גם אם הם לא בדיוק כמו שאנו רוצים, אנו צריכים לשמוח שיש לנו את ההילומים הנפלאים הללו, שמבקשים לעשות את רצון ה'.

נתחיל להפיר טובה לאנשים ועל ידי כן נלמד להפיר טובה גם לקב"ה, ונפסיק להיות חמצמוצים, קנטרנים ותובענים, כי על ידי שאדם יוצר קשר טוב בבין אדם לחברו, הקשר שלו עם הקב"ה נעשה אמיץ וחדק.

וכמו שכתב הרמב"ן שהמצוות שבין אדם לחברו הם החשובות ביותר, מכיון שיש בהם תרתי גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו.

וראוי לערוך בו חשבון נפש מדקדק, בענין הכרת הטוב לכמה מבני האדם שאנו חייבים להם הכרת הטוב, על שנים שגמלו עמנו טובה, ומכל מקום אנו נוטים אחר מדותינו הרעות ומסתפקלים על מה שגראה לנו כרעה קטנה, אשר מחמת כך נופל כל ערכם אצלנו, ואנו מסתפקלים עליהם בצורה שלילית.

ה' יזכנו להתמיד במצוות שבין אדם לחברו, ולהפיר טובה לכל הסובבים אותנו מתוך ידיעה שהם שלוחיו הטובים של האל הנאמן, ועל ידי כן נתחזק גם בהכרת הטוב, אהבה והודאה לשמו יתברך תמיד אמן.

השנים עשו את שלהם, ברוך ה' זכיתי לחתן את ילדי ובחורף אשתקד חתנתי את בני האחרון. ערב פסח הגיע ואני חפיתי בכל יום לתלושים שהיו מופיעים לי בתבת הדארה בכל פעם לפני שעליתי הביתה הייתי פותח את תבת הדארה ומחפש את המעטפה עם התלושים שקפת השכונה היו מניחים לי בתבה שנים רבות, ברוך ה' המשפחה התרחבה והיו לי אורחים רבים לפסח והייתי זקוק לתלושים אלו.

כמה ימים לפני פסח הבנתי שככל הנראה השנה לא נקבל תלושים והתמלאתי טרונייה על קפת השכונה שלא דאגו לי השנה. עליתי הביתה בשפלי מלא טרונייה וחמיצות וספרתי לאשתי על העול הגדול שקפת השכונה עושים לנו.

אשתי ברב חכמתה הרגיעה אותי ואמרה: "יכול להיות שהתוספו משפחות רבות שזקוקים יותר מאתנו, וגם ברוך ה' זכינו לחתן את כל הילדים ויתכן שלפי הכללים שלהם, מי שאין לו ילדים בבית לא מקבל תמיכה". הדברים ישבו את דעתי מעט ובמקום להתרגז נסיתי להרגיע את עצמי.

למחרת בבקר בסיום תפלת שחרית הבחנתי בגבאי של קפת השכונה, בגס הדברים שאמרה לי אשתי עמדו מול עיני ולא התפרצתי עליו בזעם, נגשתי אליו ושאלתי אם השנה אנו אמורים לקבל תמיכה, הוא חייך ואמר "האמת שבשנים האחרונות לפי הכללים לא היה לכם הרבה ילדים בבית ולא הייתם אמורים לקבל תמיכה אולם קפת השכונה עשתה אתכם לפני משורת הדין והעניקה לכם תמיכה בכל השנים האחרונות, אולם כעת שברוך השם זכית כבר לחתן את כל ילדיך ויש עוד משפחות רבות עם ילדים קטנים בבית שמצבם הכלכלי דחוק והם מחכים לתמיכה של קפת השכונה - נאלצנו להפסיק את התמיכה".

הודיתי לו על כל השנים שהם פן תמכו בי ויצאתי לחרשה שהיתה מאחורי בית הפנסות והזכחתי את עצמי למה במקום להודות על כל השנים שפן קבלתי אני רק מלא בטרונייה על השנה שלא קבלתי, שמחתי שלפחות לא התפרצתי עליו בזכות אשתי שהרגיעה אותי ולמדתי מקו ללחץ לחיים להעריך את הטוב במקום להתלונן.

וכמו שספר לי פעם חבר טוב: "בעודני בחור הייתי מעשן סיגריות, ברם כסף לקנות סיגריות לא היה לי, ועל פן הייתי מבקש מאנשים סיגריות וכך היה לי מה לעשן. בקר אחד פגשתי בבעל בית מכבד שעמד ועשן סיגריה, כדרכי פניתי אליו ובקשתי סיגריה, הוא הביט בי בשני עינים חודרות ואמר לי נחרצות, 'אני לא מחלק סיגריות!'